Рік III. Львів, 8. вересня 1929. Porto zapłacone ryczałtem. Ч. 37.

ПРАВДА

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС

Виходить що тижня. Адреса Редакції і Адм. „ПРАВДА" Львів, вул. Кльоновича ч. 8. II. пов. Телефон 4—48.

ПЕРЕДПЛАТА в краю: Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 зол. 50 сот. Місячно 1 зол. За кордоном: Річно 2 амер. долярн або їх рівновартість. Поодиноке число коштує 20 сот.

Згоріло ціле місто

В містечку Камінь у новгородськім воєвідстві наслідком необережного обходження з вогнем вибухла пожежа. Вогонь знищив 300 будинків, належачих до 70 господарів. Враз із будинками згоріли сегорічні земноплоди. Живий інвентар вратовано. Шкоди величезні.

——о——

З КРІВАВИХ ПОДІЙ

До присмирення заворушень у Палестині причинилися в великій мірі англійські військові відділи, які прибули туди кораблями з Мальти та з Єгипту. На знимці бачимо один із англійських баталіонів в часі важкого маршу до Єрусалиму.

Кріваві події у Палестині

Кріваві події у Палестині тревають дальше. Дня 1. вересня с. р. араби спалили малу жидівську кольонію коло Тиверіяди. В часі бійки у Сафед, яка відбулася 28. серпня, вбито 6 жидів. Крім того араби спалили жидівські казарми у Гайфі. До того міста причалив англійський корабель із 4 сотнями жовнярів.

На захід від ґенезаретського озера сильний відділ бедуїнів напав на кольонію американських жидів Міґдоль і розграбив її. Жителі кольонії схоронилися в однім американськім готелі. В північній Галилеї довершено кілька нападів на жидівські кольонії.

Після вісток з 2. вересня, які наспіли з Льондону, в цілій Палестині, з виїмком Єрусалима запанував спокій. В Єрусалимі, в грузинській дільниці відбулися вуличні розрухи, в часі котрих згоріло кілька домів. Між жертвами розрухів є також і християни.

В Баґдаді почалися бійки музулманів зі жидами. Десять осіб було там ранених.

Кольоніяльний уряд у Єрусалимі подає, що до 31. серпня с. р. було: забитих 83 музулманів, 4 християн і 110 жидів; ранених, які перебувають у шпиталях: 122 музулманів, 10 християн і 183 жидів.

——о——

Велика залізнича катастрофа

В ночі з 2 вересня с. р. на залізничій лінії коло Нант у Франції зударилися два особові поїзди. Всі ваґони порозбивані на тріски. Є много вбитих і ранених.

——о——

Жертва воздуха

Підчас спортових вправ у Хемніц німецька летунка Кроль убита, падаючи з легкопаду, що зіпсувався.

Дуже важна справа

(—) Діти наші пішли в школу. Будуть там у школі набиратися розуму, щоб як виростуть могли стати добрими християнами-католиками, добрими громадянами, пильними трудівниками на народній ниві, щоб уміли стати до боротьби з важкими незгодинами життя, щоб уміли встояти на раз вибраному шляху, щоб не хиталися як та лоза, куди вітер віє.

То наші діти. А ми? Ми старші, що вже станули до цеї життєвої боротьби, що вже ведемо її, чиж нам уже не треба вчитися. Ой треба, треба тай дуже! Каже наша народня пословиця: „Чоловік учиться до гробової дошки!" Свята правда, вчимося, життя вчить нас! Вчать нас помилки, вчать нас невдачі наші... та ця наука нераз дуже дорого нас коштує, а нераз таки приходить уже за пізно... Чиж нема іншого кращого способу?

Так, є спосіб! Ви знаете його — добра книжка й добрий часопис!

Це щирий приятель, певний дорадник і добрий учитель!

Знають їх люде не від сьогодні, знають і цінять і користають. І ці народи, що цінять книжки й часописи, що користають із них з давен давна — ці народи сьогодні високо стоять культурно й матеріяльно, їм не страшна життєва боротьба. І то не тільки такі великі й могутні народи, як Анґлійці й Німці, а й малі, куди менші від нас, Данці, Голяндці, Фінляндці...

І ще одно, народи що завдяки книжці, часописові, загалом завдяки освіті здобули високу культуру — вони відпорні на всякі лихі впливи. Бачимо це, де шириться більшовизм. Із самих початків узялися були російські більшовики поширити свої впливи на захід і великі суми гроша викинули на аґітацію в Анґлії, в Німеччині, в Америці. Та все дарма! Ці великі суми, як то кажуть пішли в болото. Більшовизм там не поширився. В Америці спершу ширився серед робітників еміґрантів із України та з Польщі. А чому! Бо це були здебільша темні, неосвічені люде. Та тепер уже й серед цих робітників слабне вплив більшовиків.

Ось таке робить добра книжка й добрий часопис. Та треба тямити, що тільки добра книжка й добрий часопис. Бо як у всему так і тут попри добрі книжки й часописи є й лихі, отруя для душі.

Ідемо в ліс на гриби, то добре вважаємо, щоб із добрими грибами не взяти трійливого. Так також і тут треба

добре вважати, коли беремо книжку в руки чи часопис, чи це не трійло для душі нашої. Декому здається й так говорить багато: „Це ніщо! Прочитати не зашкодить! Прочитаю тай пізнаю, що ніщо не варта й кину“. Чи справді так! Чи в усіх так! Правда, коли чоловік старший, а ще як має ширшу освіту, то на нього ця отрута не має такого впливу — він, як то кажуть відпорний на неї. Та не те звичайна людина, що вміє тільки читати й писати! А ще, коли книжка, чи стаття в часописі написана цікаво, приступно — йде він на цю отрую, як муха на т. зв. лип (клей, змішаний із медом). Такого меду домішують до своєї отрути й ці, що пишуть лихі книжки — вони пишуть їх цікаво, займаюче, щоб так заманити нас, як отих мух на свою отруту.

А чи є забезпека перед такою отруєю? Є! Коли хочеш забезпечитися від отруї, читай передівсім книжки й часописи католицьких видавництв — а з інших ці, що їх вони поручать вам. Тоді здобудемо правдиву освіту, а не затроїмо душі.

Іде осінь і зима! Час вільний від важких хліборобських робіт. Використаймо його на науку, даймо здоровий корм нашій душі. Читаймо, пильно читаймо, та тільки добру книжку й добрий часопис, бо тільки вони, такі книжки „це ріки, що зрошують землю, це джерела мудрости“, як сказав наш найстарший літописець.

Осінь іде, зима іде — довгі вечері йдуть — тож добра книжка й добрий часопис у руки. З Богом до діла!

Приєднуйте нових передплатників!

Зі світа

Большевицькі маневри.

Близько Петрограду відбуваються великі маневри большевицької армії з участю балтійської фльоти. В Кронштаді і сусіднім районі проголошено воєнний стан. Також і в инших районах і на Кавказі почалися осінні маневри.

Большевики розстріляли чотирох Фінляндців.

Засуджені большевицьким судом чотири фінляндські громадяне на кару смерти за розвідчу службу в користь Фінляндії внесли на імя предсідника Вціка Калініна прохання о помилування. Не вважаючи на інтервенцію фінляндського уряду Калінін відкинув прохання. Присуд виконано в ночі зі суботи на неділю.

Напади на совітські потяги.

З Москви повідомляють, що недалеко стації Пограничная в Манджурії, висаджено в повітря вівторок 27. м. м. більшовицький потяг з амуніцією. Того самого дня вечером підпалено три більшовицькі склади інтендантури. Двох людий, за підозрених в підпаленню, розстріляно на місці. З Харбіна повідомляють, що китайський панцирний потяг вискочив зі шин в окрузі Даляй Нор в наслідок ушкодження шляху.

Транспорт золота.

Минулого тижня переслав державний анґлійський банк до Парижа транспорт чистого золота на міліон фунтів. Золото відїхало звичайними вантажними автами у звичайних скринках без ніякої охорони на летунський майдан, а звідти літаками до Франції. Від довгих літ не було в Анґлії ніодної спроби, щоби ограбити такий транспорт. Він відбувається так просто і непомітно в білий день, що ніхто й не в силі догадатись, що на звичайнім возі, вкритім звичайним полотном з надписом якоїнебудь торговельної фірми їде таке майно. При нагоді згаданого транспорту довідуємось, що в світі є тепер у штабах і в монеті всього на 2 міліярди фунт. шт. золота. З цього 800 міліонів є в Злучених Державах, 160 міл. у Франції, 100 міл. в Анґлії, 100 міл. в Еспанії, в Німеччині лише 22 міл. Що року сума золота збільшується на 80 міліонів. Що тижня приїжджає до Льондону з півд. Африки приблизно на міліон фунт. шт. Літаків уживають при траспорті золота тому найрадше, бо при поспішнім перевозі платиться малі відсотки. Ці відсотки є дуже високі, коли золото їде пароплавами до Америки кілька днів.

——o——

Коли свідкови належиться винагорода

Судові власти вияснюють так питання, коли свідкови належиться винагорода за втрачений день праці й кошти дороги. А саме належиться свідкови перше всего зворот коштів приїзду до суду й повороту, коли віддалення зід місця замешкання до судового будинку виносить бодай 15 кільометрів і т. зв. харчове. З правила належиться зворот за білєт на залізницях третьої кляси особового поїзду, трамваях, автобусах, або механічних поїздах (автах і т. п.), коли свідок із огляду на недугу чи каліцтво, не може їхати залізницею, трамваєм чи автобусом.

Харчове виносить до 10 зол. за кожний день, а коли свідок мусів ночувати до 20 зол.

ІВАН ВАЗОВ.

Дідусь Осип бачить...

(Докінчення).

Урядник побачив перед собою сивобородого старця, з виглядом ще здоровим і ядерним почорнілим лицем, у пообриваному „безрамнику“ (опанча без рукавів) увесь дріжав. Стояв у спокійній поставі, з похиленою сивоволосою головою.

— А чого вам, дідусю? — спитав начальник.

Старець підвів голову й звернув до говорячого мертві без руху очі. Тільки мязи його ядерного лиця нервозно задрожали.

— Чи це ви, ваша милосте?

— Я, дідусю?

— Чи баша?

— А вжеж — відповів начальник і осміхнувся.

Дідусь Осип підійшов до нього, переложив шапку під ліву паху, взяв його руку, помацяв його суконний рукав, торкнувся його мідяних гузиків на грудях і аксельбантів, обмацяв його срібні нараменники, а навіть став на шпиньках і зложив на них поцілуй.

— Боже! Я бачив! — сказав старець, перехрестився й витер рукавом слези, що лисніли в його мертвих очах.

Потім поклонився низко й сказав:

— Тепер прости мені, синку, що я тебе клопотав.

І мацяючи києм, відійшов не накривши голови.

Потім настали для нього одностайні дні без світла, вічні паморокн, що в них одиноким зарисом блеску було це хвилеве бачення: болгарський начальник — баша!

Здавалося старцеві, що від пяти літ провидів він на один миг ока й бачив „болгарське“ — один промінчик „болгарського“ — й це пересвідчило його вповні, що вже нема Турків.

Крім цеї події, все остало як давніше: він таксамо зустрічав у коршмі цих самих селян, чув ці самі свари й сплетні. Життя кругом шуміло як перше, з таким самим примусом, трудами, дрібними боротьбами, що в них він на брав участи, бо чужі були йому й він сам чужий був їм! Одна тільки радість остала йому й осолоджувала його темне життя: пересвідчення, що Болгарія свобідна. І коли часами розважив місцеві ненависти й переслідування, чудувався, як ці людища затроюють собі життя, коли повиніби веселитися й тішитися, що „болгарське“ освободжене. Деж у них очі? Повинніби бути щасливі!

— Сказатиб, що вони сліпі, а я бачу — думав собі.

І сідав під дубами, наслухував, як долиною шумить Іскер, що пливе з так далека, бачив куди більші річі, як він і радів цим. Так минав час.

Одної днини серце в діда Осипа забилося сильніше під впливом нового зворушення. Прийшов на великодню відпустку кіннотчик, одинокий вояк із села.

— Як він прийшов? Чи в військовому однострою? — питає зворушений дідусь Осип.

— У військовому однострою — відповідають йому.

— І з палашом?

— Послухай лише, дідусю Осипи, як брязкотить він ним!

Старець біжить до Миколового сина.

— Гей, юначе, чи ти тутечки?

— А чого тобі, Осипе? — питає старий Микола.

— Ге! Де вояк? Хочу його бачити...

Микола закликав сина, щоб його побачив дідусь Осип і всміхнувся зі задовіллям. Вояк вийшов.

Старець пізнав його по палаші, що брязкотів по камінні. Підійшов до нього та стиснув кріпку руку, що йому подав її вояк весело. Потім обмацяв його товстий плащ, ґузики, шапку, схопив шаблю й поцілував її. Звернув

Свідки, що жиють із денного заробітку, одержують винагороду й за втрату зарробітку. Поза цим примінюється таку таксу: для фізичних працівників некваліфікованих 2—5 зол., для кваліфікованих 4—10 зол., для умових 5—20 зол. Свідкам належаться всі означені з гори суми, коли ставилися на покликання суду, а їх не переслухано. Колиж однак свідок відмовився від зложення присяги чи зізнання, не має права жадати признання належности. Навіть, як часто буває, коли свідок явиться без візвання, щоб зложити зізнання й коли його переслухають, то він також має право до винагороди.

Коли свідок з огляду на свій вік, недугу, чи каліцтво не може зголоситися сам, тільки в товаристві іншої особи, то й ця друга особа також дістає винагороду.

—o—

Хмари над Англією

Причини крівавих подій у Палестині виявляються з дня на день щораз виразнійше. Вправді урядові англійські круги намагаються перед очима світа закрити дійсне положення. Однак вже нині видно, що події в Палестині не є лиш чистим припадком, та що не так скоро дасться їх зліквідувати.

Не ходить тут лише про „Стіну плачу" в Єрусалимі, чи незамітну передирку арабів із жидами ізза сусідських порахунків.

Стріли, що гремлять нині в Палестині, є відгомоном поважнійшої бурі.

Після всяких признак, можна припускати, що арабів обняв могутній національний, чи радше релігійний рух.

Рух сей проявляється вибухом нагальної ненависти до всего, що європейське, до кождої людини, що не визнає магометанської віри.

Магометанські племена Сирії, Арабії, Мезопотамії й Зайорданії виступили разом нечайно і рішуче, мов на приказ. Се вказує на одну думку й на одну ціль у всіх тих племен.

Коли приймемо, що грізний сей вибух викликала безпосередно дрібна причина, то всеж таки очевидна річ, що вибух був здавна і основно підготований.

Імовірно урядники й жандарми-араби, що були на англійській службі, від довшого часу стикалися з арабськими націоналістами й вони то зорганізували оружні ватаги.

Нитки тої підпольної організації сягають також і до Каїру в Єгипті. Там від довшого часу містився провідний осередок усього руху, звідси плили потрібні до нього гроші.

Вся робота велася майже явно, бо була добра покришка. Муффі в Каїрі від кількох місяців уряджував збірки на відбудову й побільшення мечету в Каїрі.

Коли наспіла пора братися до відбудови мечету, виявилося, що зібрані гроші обернули на зовсім іншу ціль — не в Каїрі, а в Палестині.

Англійці навіть не додумувалися спершу в чім річ. Коли вибухли перші заворушення, вони намагалися вплинути на короля Геджасу Ібн Сауда (про котрого ми вже давнійше писали), щоби він заказав підчиненим йому племенам счиняти заворушення. Ібн Сауд відмовився від того. Така відмова була давнійше немислима.

Тимчасом полумя націоналізму обняло й французьку Сирію, де тисячі арабів підняло масові протижидівські демонстрації.

Племена бедуїнів і арабів цілими масами переходять без перешкоди границі занятої французами области і йдуть лавами в напрямі Єрусалиму.

Можна предвидіти, що змобілізовані великі англійські военні сили зможуть здержати арабську навалу і втихомирити населення Палестини. Одно не знати чи на довго.

Східні, гноблені могутніми европейцями народи будяться до нового життя. Національний і релігійний рух обнимає їх щораз більше та росте в них туга за волею й ненависть до гнобителів.

Тривожним оком глядить могутня Англія на отсей рух по Індії, Єгипті, Палестині, по тих всіх заморських кольоніях, які становлять головне джерело її багатства й могутности.

Отсі, та їм подібні заворушення в европейських кольоніях не ворожать для могутньої Англії нічого доброго.

—o—

Мовчалива жінка

В Парижі в тюрмі є жінка, що з нею слідча влада ніяк не може дати собі ради, бо вона від 3 місяців — не промовила ні словечка. Здогадуються, що це вдовиця Потіні-Бава, якій закидують, що вкрала дорогих клейнодів на 30.000 франків. Від хвилі її арештування ніхто не чув навіть її голосу. В часі переслухувань вона завзято мовчить, навіть інші товаришки вязниці не могли з неї добути слова. Тому покликали лікаря, шоб прослідив її. Лікар сказав, що вона зівсім нормальна й може говорити, колиб тільки захотіла. Однак мусить це бути жінка незвичайно сильної волі, коли змогла мовчати три місяці. Навіть адвокат, що має її боронити не міг нішо довідатися від неї. Думають, що вона боїться пошкодити синови, що, як кажуть, служить при війську

на нього свої мертві очі та зчудоване лице, що по нім котилося дві слезі.

— То тепер маємо болгарське військо? — сказав дріжучи зі щастя.

— Маємо, дідусю Осипе, й військо й сотників і нашого князя — відповідає гордо вояк.

— А не приїде він тут часом?

— Хто? Князь? — І вояк і Микола сміються з простодушности дідуся Осипа.

А дідусь Осип цілиську годину розпитує про болгарську палату в Софії, про болгарські гармати й про все... А чуючи чуда, що їх йому оповідає вояк, здається йому, що в глибині душі його зіходить якесь сонце й освічує все, що він бачить зелені гори й голі шпилі з вірлами, що сидять на них і білий світ, пречудово гарний!

— Ох! Тепер мені треба моїх очей! — гнівно подумав старець.

*

Довгий час дідусь Осип жив під цими новими враженнями. У глухе сільце не являвся ніхто зі зовні, з нової Болгарії, щоби влити нову струю благородних зворушень у його душу. Не приключалося ніодно явище з одноманітного животіння села, що бодай із далека повчилоб про кипуче життя Болгарії. Політичні події, що слідували одна за одною, стрясаючи аж до глибини всю Болгарію, пройшли без відгомону на спокійному овиді сільця. До цих кільканацяти вбогих хат часописи не доходили а колиб доходили були, не булоб кому читати їх, учителя не було, бо не було школи, священика не було, бо не було церкви, а поліціянта не було, бо не було громадського уряду. Зима своїми снігами й болотами припинювала зівсім на цілісінкі сім місяців і так уже утруднене получення села зі світом... Навіть сербська війна, що в ній згинув одинокий вояк зі села, слабо далася там відчути. Доходили тільки мутні й невиразні вісти, що десь там за горами щось діється, та що — ніхто цього не знав.

І дідусь Осип повз теж у несвідомости про світові події, в ненарушеному спокою свойого сільця.

Западав він повільно в байдужість на все, що окружало його, в стан нешкідний, близкий старечої здитинілости. Цілиські години, цілісінькі дні просиджував у тіни дубів, задуманий, із завмерлим зором, вппяленим безцільно в простір, в глухий шум Іскера вслухуючися.

Виглядав він, начеб уже ніщо зі зовні світа не могло дійти до нього, що булоб у стані вирвати його душу з цього повільного й тихого завмирання.

А всеж воно склалося.

Розійшлася вістка, що мають провести залізницю дуброю над Іскром. Інжинири вже там розмірювали. Вістка ця дійшла й до вух дідуся Осипа й наче молотом розбила його духовий летарґ. У глибині його тямки розбудився наче сонний спогад: чув він колись від одного вратчанського господаря „чорбаджії Мано", як говорили пани, багачі й французькі землеміри, що залізниці не дасться провести деброю, що на це потребаби міліліонів і міліонів і то на марне.

— Якто? Болгарська залізниця?

Він не хотів вірити. Залізниця через цю дебру, через ці стрімкі гори, де навіть кінь не найде місця, щоб зачепити копита, через ці скелі, де сайга з трудом чіпляється по цих кручах.

— Велика держава не могла, — а чиж ми?

Та сповістили його одної днини, що почалася робота залізниці деброю. Селяне найшли роботу при залізниці й сходили на долину до Іскрера.

Чудувався старець:

— Видно, що найшлися десь ще вченіші інжинири — світ великий... Чи це теж Французи?

Сказали йому, що це Болгаре.

Старець чудувався:

— Як то? Наші? Болгарські інжинири? Там де пани й учені Французи

Наша літературнл мова

1. Наша й московська мова.

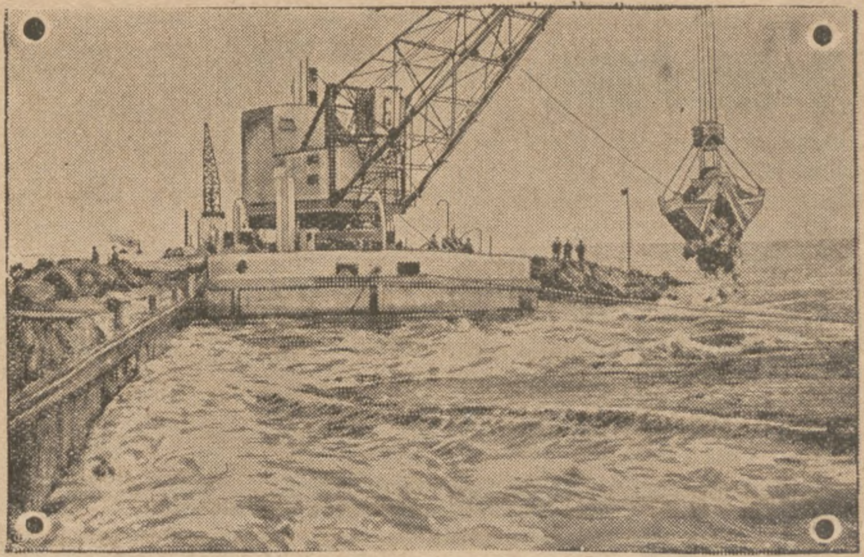
Своєю статтею (поміщеною в 35 ч. „Правди“ з 25. серпня ц. р. п. н. „Крутії“) звернув п. Степан Варунок нашу увагу на статті в москвофільській „Землі і Волі“.

Там від якогось часу друкуються статті, в яких їх автори твердять буцімто ми з Москалями (Великоросами) один нарід і тому повинні мати тільки одну літературну (письменницьку) мову. Твердять голословно, не доказують, бо очевидно доказати цього не в силі. Тому й крутять і справедливо п. С. Варунок назвав їх крутіями. Багато наших селян було в часі війни на Україні та в Росії й пересвідчилися навіч чи Москалі й Українці один нарід. Чули наші люде й від тамошних селян Українців, чи вони вважають себе за одно з Москалями, чи ні. Цих наших людей, що були в Московщині вдаряла, як це завважав і розмовець п. Варунка, схожість у московській мові в вимові слів із польською вимовою. Мимоходом замітимо, що мабуть ця відмінна вимова й нашого найстаршого літописця Нестора спонукала написати: „Радимичі й Вятичі від Ляхів“ (Радимичі й Вятичі це саме ці племена, що з них пізніше витворився московський нарід). Хоч може бути, що Нестор знав про якесь переселення польських племен із над Висли над горішню Волгу. Та пізніше могло воно забутися й доказати це сьогодні вже дуже важко. Тай нінащо не здалосяб, кожен знає, що московський і польський народи це тепер два окремі народи, хоч їх мови подібні. Таксамо й укр. й російська мова словянська й тимсамим подібні до себе. Однак подібність ця не більша, як між московською й польською мовою. Таксамо можнаб казати, що й інші словянські мови це „русская мова“. Учені виказали, що українська мова сходиться з московською мовою тільки відміною, а звуковими законами з сербською й хорватською мовою. Тому то наші люде, що були в Сербії, потім говорили, що Серби то все одно, що ми. А чейже ніхто не скаже, що Серби Українці, тільки, що дуже близькі нам.

Сьогодні ніякий учений, що знає добре московську й українську мову не скаже, що українська й російська мова це одно. Доказом, що наша й московська мова неодна мова можуть послужити й наші москвофіли. Вони вже від 1860 рр. вчаться московської мови тай не багато було й є між ними, що говорилиб добре по московськи. Противно, більше галицьких Українців-інтелігентів знало й знає московську мову. Ось цікавий примір: Перед війною до бібліотеки Народнього Дому прийшов закордонний Українець і намовлений Галичанином, говорив по московськи. Бібліотекар пок. Ф. Свистун, слухав, слухав, а потім збентежений каже: „Прошу, говоріть по нашому, по малоруски (себто по українськи), мені лекше буде вас розуміти“.

Теревені про це, що наша мова це московська мова попсована польською,

ВИСУШУВАННЯ ОЗЕРА

Голяндці висушують зевдерське озеро, котре має одну четверту величини цілої Голяндії. Голяндці роблять великий поступ в висушуванню озер, так що в недовзі будуть мати новий кусень землі, на котрім найде виживлення після обчислення до 300 000 людий. — Повисший образець представляє працю над будовою гребді при висушуванню.

сказали, що годі. То ми, ми, маємо вчених людей, ми? А відкіляж ці міліони, тисячі міліонів, що про них говорив „чорбаджія Мано“?

Тепер „болгарське“ представилося йому як щось велике, могутнє, необняте. Його бідний ум не міг зрозуміти цеї величі. Доси символи „болгарського“ обмежувалися до нараменників начальника повіту й до шаблі воїна, що їх він торкався й цілував. І душа в нього загоріла гордістю: болгарська рука прорубує гори, болгарський розум видумує такі діла, що здивують і захиплять увесь світ?

Деж теперечки „чорбаджія Мано“, щоб побачити? Що він теперечки скаже.

Коли почув перші гуки скель, стручуваних на долину мінами, обтер собі слези з очей.

. . . .

Від цього часу його улюбленим становищем була скеля віддалена на пятьдесять кроків від його господарства, що звисала над глибокою долиною Іскера й греміла раз-у-раз гуком робіт.

Від ранку до ночі стояв на цій скелі, вслуханий у накликування, стукання, удари джаґанів об землю, в туркіт возів, у помішаний шум великих робіт велитенського діла.

Залізницю викінчили й пустили в рух. Дідусь Осип із дрижанням серця почув перші свисти, гудка паровика й гуркіт коліс по шинах.

Свистіла й гуркотіла „болгарська залізниця“.

Він начеб ожив, начеб відродився.

Ходив правильно точно на скелю, коли наближалася година переїзду залізниці, щоб почути свист паровика й „поглянути“ на болгарську залізницю, як гуде в дебрі.

Залізниця злучилася в його думках зі свобідною Болгарією. Гуркотом своїм говорила йому ясно про нові, про „болгарські“ часи.

Ніщо йому в селі, як передше, не пригадувало цього. Тільки свист просипляв його. Коли надходив час свистання, він кидав усе й подавався на скелю, щоби „поглянути“...

Подорожні вихилені з возів, щоб оглядати живописні картини дебри, з зачудуванням завважували на одній скелі людину, що там стояла й махала до них шапкою.

Селяне привикли бачити його що день на скелі й добряче говорили.

— Дідусь Осип глядить...

Ця вмерла світові за життя людина воскресала тільки при шумі поїзду й тішилася ним дитячою радістю — цей останній одиноко вособлював перед ним свобідну Болгарію. Що ніколи в житті не бачив своїми очима залізниці, його уява представляла йому її як якогось крилатого змія, що кидає полумям із пащі, виє, ричить гонить із незрозумілою силою й скорістю горами, розголошуючи силу, славу й поступ Болгарії.

Часто якийсь новий кондуктор, зчудований, що бачить усе в цій самій годині старця на скелі, що махає шапкою до проїзджаючого поїзду питав на найблизчій стації в селян, що всідали до третьої кляси:

— Що це за чоловік, що там на скелі махає шапкою, чи це божевільний?

А селяне, відповідали звичайно:

— Зівсім ні! це дідусь Осип глядить...

*

Одного вечера Осип не вернувся в хату. Зараз раненько пішов син шукати його просто на скелю, думав, що старець упав у пропасть.

Та найшов його там умерлого з шапкою в руці. Осип помер поздоровляючи свобідну Болгарію...

Переклав ал.

——o——

лишаємо на боці, бо тут виходить на таке, що меньшість попсувала мову більшости (всіх Українців звісно є два рази тільки, що всіх Поляків), тай цікаве воно, як то могли Поляки попсувати мову прим. Українцям на Слобожанщині, яка ніколи не належала до Польщі, а найдовше належала до Московщини. Щож до слів, що їх подає автор, як узяті з польської мови, то вони є не тільки в польській мові, а й у всіх словянських. Ось прим. наше ріжниця, рос. разница, пол. ружніца, наше кут, угол, сербське: кут, уґао, польське: конт, венґел, московське: угол. (Венгел, угол, уґол, це все з нім. Вінкель).

Є в нас слова взяті з польської мови, та не ці, а інші, ось прим.: міць (моц), обіцяти, обєцаць, московське: обєщать, (відси на Вел. Україні: обіщати), сербське: обецяті.

Чужі слова є в кожній мові. Є в українській польські й московські, є в московській і в польській українські слова. Народи жиють із народами й позичають собі слова, коли їм якогось хибує. Не самі слова творять мову, але й спосіб, як їх складати в речення (гадки), та як відміняти.

А це в українській мові відмінне від польської й московської мови, своє питоме. Тай чужих слів в українській мові багато менше як у московській і польській мові. Головно московська мова аж кишить чужими словами.

На цім сьогодні скінчимо. Другим разом напишемо про нашу розговірну мову та про її наріча й говірки, а потім про нашу письменницьку (літературну) мову.

——о——

Христіянство на давній Руси і початки нашої культури

Здавна ширилася у нас віра Христова. Вонож і не могло бути інакше. Наші предки торгували з Німцями, Чехами, Греками і мусіли від них довідатися про Христа і Його науку. Особливо від Греків, з котрими з давен давна стрічалися в бою і при купецькім ділі. А що народ наш був і є доволі цікавий і жадний правди, так і нова віра не стрічала в нас таких перепон, як у других народів.

Кажуть, що вже за одного з найдавніших наших князів, за Аскольда, приїхав був до нас грецький владика з послами і охрестив чимало людей. Одна з пізніщих пануюючих, Ольга, приняла вже зовсім явно християнство, тримала на своїм дворі священика і веліла себе поховати по християнському звичаю, без тризни, а Церква признала її святою.

Видно, що вже тоді (946—960 року) нова віра не була у нас чужою, що люде стали вже до неї привикати, бо інакше не позволивби був народ, щоб його княгиня покидала віру предків і покланялася новому Богови. Інакше не згодився був нарід, щоби в столиці краю була християнська Церква (св. Ілії на Подолі), і щоби при заключуванню договорів одні присягали на поганського бога Велеса, а другі на св. Євангеліє. Видно, що вже тоді, тисяч літ тому назад, Христова наука була у нас доволі поширена, тільки не вспіла ще стати вірою державною.

Зробив її державною Володимир Великий. Це один з наших найславніших володарів, один з найбільших мужів, яких видала Україна. Він розумів, що ціла країна, хочаб її поодинокі части як далеко були від себе віддалені і хочаб як ріжнилися вони поміж собою — це один край, одна цілість, бо її замешкує один народ. Розумів, що всі ті части нашого краю треба зібрати в одну суцільну державу, бо інакше вони повідбиваються від себе, утворять малі, окремі державні організми і легко попадуть під кормигу сильнійших і краще зєдинених сусідів.

До тої великої ціли, зєдинення цілого українського народа і утворення одної, великої і могучої руської держави ішов він сміло, невмолимо і безоглядно, не зважаючи на ніякі перепони. Братів, котрі не розуміли його великої думки, поусував з дороги мечем, хоч може і жалував їх у душі, бо всеж таки це його брати. Так само мечем постручував з престолів всіляких інших князів і князиків, що сиділи по ріжних містах нашої широкої землі. Мусів стати він сам один, Володимир, князем Київа і цілої української землі. І ним стався. Найменший клаптик нашої землі, який захопили чужинці, відібрав від них в кривавих, лютих боях і утворив одну з найбільших держав тодішнього світа. А що тоді один чоловік не був у силі завідувати такими великими просторами, бо не було ні доріг таких як нині, ні урядів, ані інших способів, котрими тепер послугуються держави, так в поодиноких землях понасаджував своїх синів, щоб панували. В той спосіб поклав основу під так звану династійну ідею, під розуміння, що ціла країна не добро одного княжого Володимирового роду. Такий погляд скріпляв і звязував зі собою поодинокі землі, в котрих сиділи ріжні племена нашого роду, які з огля-

К. К. 30

Св. Апостол Павло

На морі.

Павло зараз, тільки вернув у тюремну келію, переказав — до кесарійських християн, щоб зійшлися. На другий день рано зійшлося в його келії чимало християн. Довго розмовляв Павло з ними, утверджував їх у вірі й пращався із ними:

— Вже нам більше не бачитися — говорив він їм. — Знаю я, чую це, що з Риму вже не вийду, що відтам покличе мене Господь до себе. Та ви, брати, не падайте в вірі, кріпіться самі й других укріпляйте...

Сумно гляділи християне на апостола та пильно слухали його науки.

Аж тут отворилися двері, увійшов сотник Августової роти Юлій, станув у дверях тай каже:

— Час у дорогу, Павле!

— Я готовий — сказав Павло й узявши невеликий вузлик у руки, вийшов.

А за ним усі християне.

Було більше вязнів, призначених до Риму.

Вже були в половині дороги до пристані, як Павло почув за собою дитячий голос:

— Дядьку, дядьку Павле, я хочу попрощатися з тобою.

Павло звернувся до сотника Юлія:

— Спини, будь ласка, на хвилину похід. Хочу попрощатися з малим моїм братаничом.

Сотник приказав віддалові стати й хлопчина підбіг до дядька й кинувся йому на шию.

— Я прийшов у тюрму, а там вязничник каже, що тебе вже відпровадили до пристані. Я що духу за тобою й таки дігнав — говорив задиханий хлопчина.

Павло поцілував хлопця в чоло й похід рушив дальше. Хлопя дріботіло біля Павла.

— Ось наш корабель, отсей Адрамитський — сказав сотник, як були вже в пристані і показав на чималий корабель.

Як уже Павло пустився до корабля, приступив до нього Лука та Аристарх Македонець із Солуня.

— І ми з тобою — каже Лука.

Зрадів Павло:

— Дякую, дякую вам, що не кидаєте мене самого.

За хвилю корабель відчалив. Павло стояв просто й благословив християн, що стояли в пристані, поки пристань не зникла йому з очей.

— Куда поплинемо — питав потім Павло в начальника корабля.

— Плинемо здовж Азійського побережа. Насамперед спинимося в Сидоні.

— А на довго там спинимося?

— Спинимося кілька днів. Мисимо вивантажити там наш товар і навантажити новий.

Другого дня були в Сидоні.

—Каже Павло до Луки та Аристарха:

— Так бажавби я бути в Сидоні в другів моїх, попращатися з ними.

— Попрохай у сотника — каже Аристарх — він не відмовить тобі напевно.

Пішов Павло до сотника прохати, а сотник Юлій:

— Добре! Іди на ввесь час, поки корабель стоятиме в пристані. Все воно краще буде тобі в твоїх другів, як тут у кораблі. Я також іду до знайомого в місті.

Подякував Павло тай пішов.

Та корабель задержався довше, як сподівалися, бо вітри були противні.

Вкінці каже начальник корабля:

— Годі нам тут час гаяти, плинемо до Кипра.

Пустилися в дорогу й перепливши море, що проти Киликії та Памфилії, прибули в Мири Ликийські.

Тут каже сотник:

— Треба мені тутечки пошукати іншого корабля, бо цей не плине в Італію.

Пішов у пристань і став розпитувати, чи нема корабля, що пливби в Іта-

ду на край, підсоння, працю, мусіли дещо ріжнитися між собою і одежою і ношею і словами, а навіть тілом, як і тепер приміром ріжняться ті, що мешкають в горах, від мешканців Поділля. Всі вони мусіли почути і зрозуміти, що вони один народ і одна держава.

Кріваві, але заразом великі в своїх наслідках були перші літа Володимирового правління. За те мирною і благородною була друга його половина тоді, коли Володимир на своїм золотоверхім дворі гостив заслужених мужів з ріжних городів і земель України, обговорював з ними потреби краю, витав і ласками обсипував за їх хоробрість і заслуги. Таким способом його двір і його престольний город Київ ставав серцем цілої великої землі-держави. Не забула йому того тодішня наша пісня „билина“, що збереглася на півночі серед Москалів, куди помандрувала як не одно наше дорогоцінне добро. Ось як представляє билина ті часи мирного загосподарування нашої землі Володимиром Великим:

Було це в городі стольнім, у Київі,
За князя доброго Володимира.
Була гостиночка, почесний пир,
Для князів многих і для бояр,
Для гостий усіх званих вибраних,
Званих — вибраних, для прихожих теж.

Всі на тім пирі наїдалися,
На почастунку напивалися,
При їді й трунку похвалялися.

Один хвалився коником славним,
Другий убранням шовками тканим,
А третий каже: у мене села,
Міста цвитучі, земля весела.

Та щоби ще сильнійше скріпити свою державу почуттям єдности і додати її нового, ясного блеску, постановив Володимир Великий запровадити у ній одну, спільну віру. Кажуть, що розіслав він послів по всіх краях, щоб розглянулися вони, котра віра найкраща і що посли вернувши сказали князеви, що нігде в світі їм не подобалася так, як у Церкві царгородській. Не даром-же й приняла була ту віру Володимирова бабка Ольга, що була „наймудрійшою зі всіх людей“. Щойно тоді рішився князь Володимир піти за радою своїх мужів і приняти християнство. Так каже старе наше оповідання неначе підчеркуючи, що Володимир хоч був великим і могутним князем, але не був тираном, як пізнійші московські царі і в справах важних, що обходили цілу державу, слухав вибраних мужів, ніби голосу загалу.

На ділі відбулася та велика подія охрещення України дещо інакше. Володимир Великий, як в горі сказано, забажав був свою велику державу обєднинити новим словом Божим, а собі перед світом додати ще більше блеску, стати свояком цісарів грецьких. Зажадав в Царгороді цісарської сестри Анни за жінку і хотів, щоби йому прислали цісарську корону й одіж, бо тоді і ще довго опісля була така думка, що Рим і Царгород — це пани світа і що кожен з пануючих мусить від них дістати дозвіл на володіння своєю країною. Цісарі не раді були такому посвояченню, бо Греки дивилися на чужинців з гори і називали їх варварами. Але притиснені до муру Володимиром, котрий обложив їх місто Корсунь і грозив, що забере цілий Крим, як не віддадуть йому сестри за жінку — згодилися. Вислали царівну Ганну до Корсуня і там відбулося їх вінчання з Володимиром. Перед тим ще Володимир охрестився і приняв імя свого шваґра, грецького цісаря Василя.

Ставши сам християнином почав переводити на віру Христову цілу свою державу. Літопись каже, що стручував кумирі поганських богів до Дніпра, казав скликати над ріку нарід і гуртом хрестити людей. Будував церкви. До татарських нападів було у нас самих епископських катедр шіснайцять. Закладав монастирі та устроював школи.

Тоді то прийшло до нас чимало всіляких духовників, Греків та Болгар і почалася просвітна робота.

Духовники поприносили зі собою книги богослужебні та всілякі інші. Ті книги були писані мовою староболгарською, або як дехто каже, старославянською і письмом званим кирилицею.

Щож таке одно і що друге?

Староболгарська або старославянська мова, це та мова, яку уживали предки нинішних Болгар, що мешкали на балканськім півострові ген аж до моря Егейського. Там, у городі Солуні (Сальоніки), в одній багацькій родині родилося двох братів, Кирило і Методій. Вони виховувалися в Царгороді з царськими синами і Кирило вивчився там на великого мудрця та став управителем бібліотеки самого цісаря, а Методія зробили намісником в Македонії. Але оба вони покинули світле, лискуче життя, стали монахами й переняли́ся одною думкою, поширити віру Христову по всіх славянських землях. І тоді прийшло їм до голови, що найлекше це станеться, коли слово Боже голосити-

---

лію. Найшов Олександрійський корабель і посадив Павла й товаришів його на нього.

Корабель плив дуже помаленько, бо не було попутнього вітру. Гребцям було роботи через силу. По багато днях добилися до города Кніда, що на березі Карії.

— Мусимо завернути з дороги — каже керманич корабля, бо вітер не пускає, гребці вже з сил вибиваються. Треба нам за вітром плисти.

— Щож діяти — каже власник корабля, — хай буде й так.

І поплили попри острови Род, Карпат і Кас до острова Крита проти Салмона. Ледви минули Салмон, прибули на врочище Гарна пристань, що від нього був близко город Ласей.

Минув уже піст, а це час, коли плавба морем дуже непевна, бо тоді лютують бурі на морі.

— Лихо буде — думає Павло — корабель не видержить плавби серед бур. Треба порадити їм, щоб тут спинилися на ввесь час бур.

І пішов Павло до сотника. А він саме радився з власником корабля й керманича, що діяти.

На це надійшов Павло тай каже:

— Люде, я бачу, що з утратою й із великою шкодою не тільки для тягару та для судна, а й для наших душ буде ця плавба.

А сотник йому:

— Ми саме радимося, що діяти.

— На мою думку нема іншої ради, тільки тут у цій пристані переждати час бур — так Павло.

На це власник корабля:

— У цій пристані? Яка тут тобі пристань, тут одна пустиня.

А керманич собі:

— Певно, дуже невигідна ця пристань на зимівлю...

Тут Павло знов:

— Хоч і невигідна, а всеж таки безпечніше тут, як на бурхливому морі.

А керманич на це:

— Ще заки розгуляються бурі, зможемо доплисти до якоїсь кращої пристані.

Павло на це:

— Або зможемо, або й ні. І думаю скорше це друге — час бур уже перед нами.

На це власник корабля:

— Я свою думку сказав і стою при ній, а буде так, як ти сотнику скажеш.

Тоді сотник:

— А вжеж, що в морських справах скоріш я йму віри тобі тай твойому керманичеві, як Павлові. Ти, Павле, в книжках учений, а не на морі.

Павло йому:

— Книжки книжками! Та не вперше я пливу морем, наплавався в мойому життю доволі — знаю, що тепер небезпечно пускатися морем.

Власник корабля каже:

— Небезпечно воно є, тому я піджду південного вітру, а тоді поплинемо, пошукаємо кращої пристані.

Тоді один із моряків:

— Нам требаби старатись добратися до Фенікії й перезимувати в пристані Крицькій, що лежить між вітром південним і західним.

Через кілька днів діждались південного вітру.

Зраділи всі.

— Пливемо — каже власник корабля — сприяє нам Еоль.

Як Павло це почув:

— Не Еоль, бо ніякого Еоля нема, нема окремих богів вітру, моря...

— Є, чи нема, мені байдуже, говорю так з привички — перебив йому власник корабля. — Та ти, Павле, не дуже виривайся з цим, що нема ні богів моря, ні богів вітру. Моряки, народ простий, він вірить у всіх богів, а вже найбільше в бога моря Посейдона, в його сина Еоля, що в печері на Еольських островах вітри держить у заперті й випускає їх як йому треба.

— Боже — зітхнув на це Павло — дай мені змогу просвітити їх світлом правдивої віри.

(Дальше буде).

——o——

муть в мові славянській, для всіх Славян зрозумілій, а не чужій, як дотепер водилося, бо до Кирила і Методія люди думали собі, що слово Господне можна проповідувати і Бога можна хвалити тільки в трьох мовах: по жидівськи, по грецьки і латинськи. Попавши на таку просту, а мудру гадку, переложили вони, що було найпотрібнійше на ту славянську мову, котрою самі володіли, то є на староболгарську.

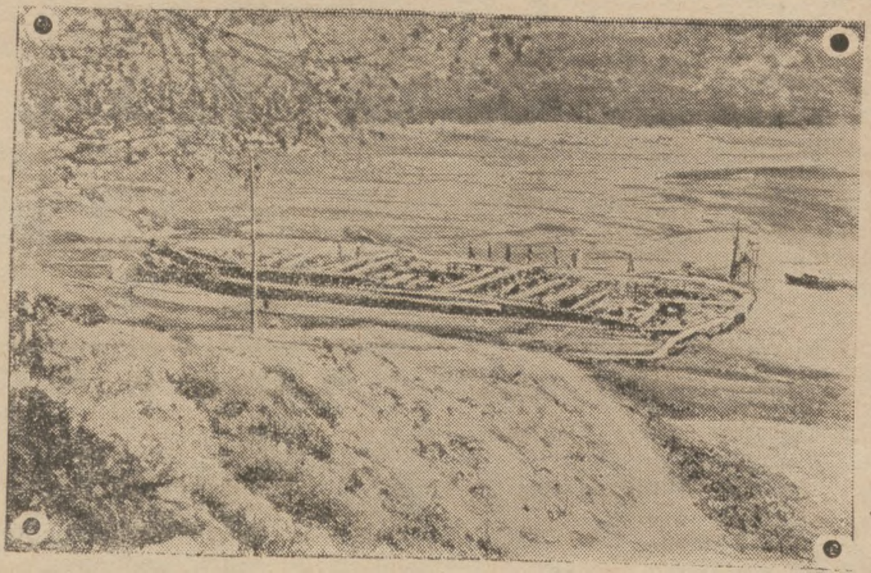
При списуванню цего перекладу показалося, що грецьке письмо не надається до славянської мови, отже Кирило придумав окрему азбуку і нею списав свої переклади. В деяких старих церквах і бібліотеках (пр. Наук. Товариства ім. Шевченка у Львові) та в Національнім Музею, основанім нашим Митрополитом Андреєм Шептицьким, можна ще подибати книги писані тим Кириловим письмом. Їх зовуть книгами глаголичними від букви „г“, котра називаєлася глагол. Є це письмо ані до нашого, ані до латинського, ані до грецького не подібне і його треба окремо вчитися. Один з учеників св. Кирила, Климентій, виправив це письмо так, що стало воно не таке трудне до писання й до читання і з пошани для свого учителя, Кирила, назвав його кирилицею. Це кириличне письмо можна в нас і до нині побачити в кождій церковній книзі і з него згодом витворилося також те письмо, котрого загально в нашім життю уживаємо. Глаголиця, як труднійша, пішла в забуття і її знають хиба учені.

Отже таке письмо і така мова прийшли до нашого краю разом з новою Христовою вірою. З того був чималий хосен та не обійшлося також без шкоди.

Хосен був такий, що і староболгарська мова і кириличне письмо прийшли до нас доволі виробленими. Ними можна було легко і добре орудувати. Не треба було при науці спинюватися та витрачувати сили на вироблення того найважнійшого знаряду просвіти, яким є письмо й мова. А що Славяни тоді не дуже між собою ріжнилися, так і мова старославянська, себто мова давних Болгар була у нас доволі добре зрозуміла, ніби своя, тільки не буденна, а якась особлива, від свята, звичайно — вчена мова. Через те, що предки наші розуміли її, могли вони читати ті всілякі книги, що до нас з чужих країв поприходили, а через читання люди образуються і мудріють. Закиби то наші письменики були тільки всіляких книжок понаписували, кілько то часу минулоби! А так багато прийшло готового, тільки бери й читай. Отже, коли говориться про поширення просвіти, так безперечно ті книги, писані хоч чужою, але всеж таки зрозумілою мовою і добре до тої мови пристосованим письмом, багато нам помогли.

Але забувати не можна, що всеж таки та чужа мова спинила у розвитку свою рідну. Людям здавалося, що староболгарщина це наша власна літературна мова, а ще гірше, вмавляли в себе, що наша рідна мова до того діла не пригожа. Нею можна тільки порозумíватися дома і на вулиці, при роботі то що, а як писати, то вже по вченому, себто по староболгарськи. Через таку схиблену думку виробилося нехтування нашої рідної мови, помітування нею, як менше вартною, як хлопською мовою, для домашньої тільки потреби. А що просвіта народа мусить опиратися на власній мові, бо інакше вона не обгорне широких кругів народа, тому й наша просвіта в перших часах християнства на Україні занедбавши рідну мову не поширилася так, як можна було сподіватися. Бракло їй двох річий: рідної мови і власної загальної школи.

ВИДОБУВАННЯ СТАРИННИХ КОРАБЛІВ

В Італії, недалеко Риму, находиться озеро Немі. В тім озері в давній давнині потонула старинна римська цісарська фльота. Тепер на приказ Мусолінього видобувають ті кораблі з дна озера. Тому, що мусять шукати в намулі, глибокости 22-ох метрів, таке видобування дуже тяжке. Один з таких кораблів вже вдалося добути. Бачимо його на нашій знимці.

Троцький про Радянщину

Лейба Бронштайн, що перезвав себе на Льва Троцького, як відомо сидить тепер на прогнанні. Має багато часу тай написав книжку, в якій гостро критикує теперішню більшовицьку господарку й правління. Цеї книжки, очевидно, не пускають на Радянщину.

Троцький критикує своїх противників, як комуніст і докоряє їм, що їх господарка не комуністична.

Троцький 1) старається виказати, що теперішню скруту на Радянщині завинив Сталін і його прихильники, 2) старається доказати, що колиб Сталін слухав був Троцького, то все булоб гаразд й 3) старається доказати що комунізм творчий, тільки Сталін викривив його.

Книжка ця це спроба вирятувати теорії комунізму від катастрофи, що її потерпіли ці теорії в життю.

Троцький старається звалити всю вину за доведення народу в Радянщині до крайної нужди на Сталіна, Бухаріна, Ярославського (Ґубельмана), Луначарського, Рикова й інших. Забув бідняга, що він сам довше як вони правив Радянщиною, себто вбивав і грабував та виголоджував по думці цих самих комуністичних засад і ідеалів, що їм служив і служить Сталін, його колишній товариш.

Для нас книжка Троцького має настільки вартість, що в розгарі сварки зі Сталінівцями викриває він неодну правду, що потверджує все це, що ми доси про більшовизм і Радянщину писали.

Подаємо кілька виїмків:

„Пересічні заробітки нелітних робітників у порівнанні з загальними кормами праці постійно зменшуються. Кількість нелітних робітників все росте“.

„Дійсні платні в хліборобстві не переходять дві третині передвоєнних платень... робочий день рідко коли тріває коротше як 10 годин. В більшости случаїв він необмежений. Заробітки платять неправильно.

Число безробітних росте скорше, як число зайнятих у промислі. До кінця 1931 буде 3 міліони безробітних. Безробітні дістають місячно всего 12 радянських карбованців, або пять рублів передвоєнних, цебто мало що більше як 40 зол.

Фабричні ради втратили постепенно всяке значіння. Більшість ухвал цих рад ніколи не вводять у життя. Тепер уже на фабричні збори ходить мало хто, бо знають, що з цього нічого не буде.

Вчити дітей робітникам щораз труднíше. Майже в усіх округах хибує шкіл. Недостача шкіл і дитячих садків виганяє велику скількість дітей на вулицю.

Ось так малює Троцький життя на Радянщині. А він його знає, бо довго брав участь у радянському будівництві, чи радше руйнуванню.

Спитаємо тепер, чи є в Европі якась капіталістична держава, де робітник терпів би аж стільку нужду й жив у таких страшних умовах.

Хвалять галицькі комуністи в своїх часописах більшовицький рай, а за ними підбріхують „Рада“ й „Праця“ Упупців.

Гей, панове, а поїдьте-но в Радянщину та закушайте цього раю.

Поїдьте, поїдьте — лишіть наш нарід в спокою.

Він уже не дасться зловити на полову — не повірить у більшовицький рай.

——о——

Данилка Сокири слово щире

„Ті податки, ті податки“! — нарікає кум Панас — „а тут ще по всякі датки по народні йдуть до нас, а ви ще й часопис, куме, радите передплатить — а тут чорні мені думи не дають вже в світі жить!“

„Правда тут, Панасе, ваша, є податків цих досить, та з журби не буде краща наша доля ні на мить. Треба дбати, пане брате, щоби мати з чого брати тай податки й датки дати. На газети повезете ви насіння еспарзети, кілька гарців продасьте тай газету мати-мете, з цього й датки ще дасьте! Знаю, скажете мені ви: „Ви то все берете в сміх“! Щож, за сміх мій були й гніви, та я все ще: сміх не гріх! Однак цього,куме, року і мені не до сміху, далася зима нівроку у знаки, було й страху. Та журитися й ридати, куме, це не мій звичай, журба не збудує хати, не спечеться й коровай, як ходити зі журбою, не дасть їстоньки жура і руками й головою попрацюй, прийде щастя вмить пора!“

„Е, ви, куме, знов науки! Все про працю та про труд, у мозолях в мене руки, а ви ще про труди тут.“

„Тому кажу, хай поможе ще рукам і голова, — я йому — куме-небоже — а втече біда раз-два! Лиш скажіть мені сьогодні, чи не смішно то воно, що на датки на народні нарікаєте водно! Я не вам це лиш говорю, це вже привичка у нас, ми в рабстві зросли і в горю й тому стогнемо разврaз! Більше за одну годину, неодин грошей пропє, чи то піде де в гостину, чи в коршмі у горло ллє. З цього для коршми „податку“, брате, гріш ти відложи раз на тиждень і для датку на народню ціль зложи. І буде вже, пане брате, як усі так зроблять в нас, „Рідна Школа“ грошей мати чималенько в кожен час! І твій гріш там не пропаде, розуму дасть діточкам, буде користь для громади, користь певна, кажу вам. І часопис, діло гоже (10 зл. на ввесь рік!), порахуй лиш ти, небоже“... Тут мій кум від мене втік тай простісенько правцює, де та коршма на горбі. Так то кум Панас бідує — в коршмі день йде „на журбі“!...

Все, що я тут вам списав, ви знаєте — правда щира! Та тут олівець зломав — прощавайте — ваш

Сокира.

——о——

Господарські поради.

У пасіці: треба вже приготовлятися до зимівлі бжіл.

Пізнавайте якість роя, матки, будови й запаси меду!

Вулий треба забезпечити перед зимном.

Поробіть заходи для забезпеки перед ворогами бжіл.

У стайні: гоніть коні до купелі.

Не давайте коням їсти свіжих снопів вівса —вони викликають у коней кольку.

Робучій худобі (тяглу) давайте додаткової паші чи оброку.

Худоба, що пасеться, дістає рано сіно.

Молодих цапів в першу осінь вживати тільки дуже помірковано до розплоду.

У стодолі: не молотіть збіжа, коли воно пріє.

Нищіть щурів.

В полі: Не забудьте спровадити завчасу штучних погноїв до осінної обрібки поля.

Озиме жито треба засіяти найпізніше з кінцем вересня.

Жито вимагає плоского сіву.

Садіть збіже замість сіяти. З початком вересня засіяти збіже на грядках, а з кінцем вересня пересадити на поле.

Перед засівом не забудьте випробувати кільчення збіжа.

НОВИНКИ

Залізнича катастрофа. На залізничій стації в Тарнові наїхав особовий поїзд на тягаровий. Шість ваґонів є розбитих. Зпід ваґонів особового поїзду добули кільканайцять тяжко ранених осіб. Причиною катастрофи була зіпсована зворотниця.

Самоходові випадки. Дня 2. вересня с. р. скоїлися у Львові три самоходові випадки. На Жовківськім коло рампи трісла вісь у переїжджаючім автобусі з Камінки. Подорожним на щастя ніщо не сталося. За стрийською рогачкою самохід Володимира Давида трутив Францішку Дузякову зі Сокільник так нещасливо, що падаючи віднесла вона рани на цілім тілі. Відвезено її до шпиталя. На вулиці Сикстуській самохід переїхав 37-літного Адольфа Гармата, якого забрало ратункове поготівля.

Засипаний піском. У Пасіках Галицьких в часі копання піску лава піску засипала робітників: Михайла Лазарка й Андрея Стасьова. За кільканайцять мінут прийшла їм на поміч вогнева сторожа. Лазарка вдалося вратувати. Стасів вдусився піском.

Військова служба. Міністерство военних справ видало розпорядок, щоби всі резервісти, які досі не були на вправах з яких-небудь причин, зголосились до них від 23. вересня до 19. жовтня. Підстаршини підуть на військові вправи від 23. вересня до 19. жовтня.

Смерть на дні ставу. В ставі в Дубівцях пов. Тернопіль потонув умово недужий К. Скурскі. На приказ прокуратури поховано його сейчас, без оглядин.

Страшна смерть хлопця. В Знесінню біля кладовища бавився 10-літний К. Жила з двома своїми товаришами коло горбка з піску. Нагло горбок усунувся й засипав хлопців. Два товариші виратувалися, натомісць Жила згинув удушений піском.

Згорів військовий літак. Перелітаючи над Запоровом біля Ґостиня військовий літак типу „Потез“ станув в огні. Летун і механік при помочи легкопадів дісталися щасливо на землю, літак цілковито згорів.

Переписка Адміністрації

Всч. Уряд парох. — Велеснів. Гроші (20 зол.) ми одержали. Передплата за 5 пр. „Правди“ вирівнана по день 1/4 1930 р.

П. Іван Панчук — Рилів - Бібрка п. Ліско. Гроші ми одержали. Передплата вплачена по день 1/8 1929 р.

Впр. о. Породко — Станиславів. Гроші на конто нових передплат в сумі 48 зол. ми одержали і почали правильну висилку.

П. Фігура Николай — Лютовиска. Передплата за часопис вплачена до половини вересня с. р. В тім році Ви вплатили тільки 2 рази по 5·— золотих. Часопис висилаємо Вам постійно. Коли пропадає, то лише в дорозі. Бракуючі числа висилаємо.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Відповідальний редактор Антін Лотоцький. З друкарні Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10.